

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. No 52-654-01-43
Дата 18. 05 2022 г.

ДО
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

15⁴³
уш

Уважаема госпожо Доцова,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход.

Молим законопроектът да бъде представен за обсъждане и гласуване.

Вносители:

Стефан Свиленов
Бойко Мюров
Владимир Петров
Геран Велчев

Михаела Доцова

Иван Кнеб

Асен Бабаев

Петър Кочев
Димитър Петров

Виктор Велчев
Иван Голанов

Димитър Зорев

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

Закон за изменение и допълнение на Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход

(обн., ДВ, бр. 62 от 2018 г.; изм., бр. 13, 17 и 83 от 2019 г., бр. 9, 28, 44 и 51 от 2020 г., бр. 15 от 2021 г., бр. 102 от 2022 г., бр. 8, 86 и 102 от 2023 г., бр. 70 от 2024 г. и бр. 97 от 2025 г.)

§ 1. В чл. 4, ал. 1 т. 10 се отменя.

§ 2. В чл. 6, ал. 1 т. 2 се отменя.

§ 3. В чл. 27б се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 7:

„(7) За целите на надзора по чл. 25а, особеният търговски управител представя ежемесечен отчет за дейността на всяко от управляваните от него дружества на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията в срок до една седмица след изтичането на съответния месец.“

2. Досегашните ал. 7 - 10 стават съответно ал. 8 - 11.

§ 4. В чл. 27в се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 т. 2 се отменя.

2. В ал. 10 изречение трето се заличава.

3. Създава се ал. 11:

„(11) Разпоредителна сделка, извършена от особения търговски управител в нарушение на ал. 5 и 10, е нищожна.“

§ 5. В глава четвърта „а“ се създава чл. 27д:

„Чл. 27д. (1) Министърът на икономиката, инвестициите и индустрията, прокурорът, Министерският съвет, всеки акционер, съдружник и едноличният собственик на капитала на лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход, може да предяви пред окръжния съд по седалището на лицето иск

за установяване на нищожност на разпоредителна сделка, извършена от особения търговски управител в нарушение на чл. 27в, ал. 5 и 10.

(2) Искът се предявява срещу държавата, особения търговски управител и лицето, опериращо критичната инфраструктура, или лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход, в 14-дневен срок от узнаването, но не по-късно от три месеца от извършването на разпоредителната сделка.

(3) Всеки съдружник или акционер може да встъпи в делото съгласно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс. Той може да поддържа иска дори и ищецът да се откаже от него или да го оттегли.

(4) Искът се разглежда по реда на глава тридесет и втора „Производство по търговски спорове“ от Гражданския процесуален кодекс.“

Вносители:

Стефан Силенов
Борис Младенов
Владимир Петров
Горан Велчев

Махмед Лоуза
Иван Риб
Асен Тодоров
Петър Божков
Димитър Петров
Виктор Велчев
Иван Голанесов
Димитър Божков

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход

I. Причини, които налагат приемането на законопроекта

Особеният търговски управител е въведен като субект в Закона за административното регулиране на икономическите дейности (ЗАРИДСНПНП) със Закона за изменение и допълнение на Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход (обн., ДВ, бр. 8 от 2023 г.). Въвеждането е мотивирано с необходимостта от защита на стратегическите обекти и дейности, които са от значение за националната сигурност на Република България и са част от критичната инфраструктура. Тези обекти и дейности са предмет на особено регулиране и надзор от страна на българската държава.

На 7 ноември 2025 г. със Закона за изменение и допълнение на Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход (ЗИД ЗАРИДСНПНП) (обн., ДВ, бр. 97 от 2025 г.), бяха въведени някои спорни законодателни промени в глава четвърта „а“ „Назначаване на особен търговски управител“.

Чрез законодателните промени в чл. 27в, ал. 4 – 6 и ал. 10 бяха значително разширени правомощията на особения търговски управител – да встъпва в правата на собствениците на предприятието, да извършва разпоредителни сделки с акции или дялове в капитала на предприятието, да се разпорежда или да отчуждава имущество на дружеството. В закона не са предвидени конкретни основания за тези сделки и почти никакви ограничения в правомощията на особения търговски управител, включително условията, при които е допустимо извършване на разпоредителни сделки с акции, с дялове от капитала или с имущество на предприятието. Тъй като чрез особения търговски управител държавата действа в условията на неотложност и нарушава правата на собствениците на засегнатите предприятия, необходимо е ограниченията да са наложени със закон и да са пропорционални спрямо преследваната от държавата цел. Отчуждаването на имоти и вещи за държавна или общинска нужда е предвидено

като изключение от принципа за неприкосновеност на частната собственост - чл. 17, ал. 3 от Конституцията на Република България, в изключителни случаи и само въз основа на закон, за държавни и общински нужди, които не могат да бъдат задоволени по друг начин. Разпоредителните сделки с акции или дялове от капитала на предприятието, както и тези с имуществото на дружеството, съставляват непряко одържавяване на предприятието, което е в разрез с конституционно гарантираното право на частна собственост (чл. 17, ал. 3 от Конституцията) и принципа за свободна стопанска инициатива (чл. 19, ал. 1 от Конституцията), закрилата на инвестициите и стопанската дейност на български и чуждестранни граждани и юридически лица (чл. 19, ал. 3 от Конституцията).

Същевременно, чрез промените в чл. 4, ал. 3 и чл. 27в, ал. 9 беше ограничена възможността за осъществяване **на административен и съдебен контрол** върху актовете по глава четвърта „а“ от закона и върху договорите, сключвани от особения търговски управител. Административният и съдебният контрол представляват основни конституционни гаранции за защита на обществения интерес, правата на юридическите и на физическите лица, които може да бъдат засегнати от дейността на особения търговски управител. Тези гаранции бяха изрично предвидени при въвеждането на фигурата на особения търговски управител през 2023 г., а поначало те са и присъщи на правовата държава. Отпадането на контрола засяга по недопустим начин конституционното право на защита (чл. 56 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията). Нарушен е и чл. 6, § 1 от Европейската конвенция за правата на човека, който предвижда, че всяко лице има право на достъп до съд при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения. Съществуването на такава правна уредба в националното законодателство е от естество да отблъсне потенциални чужди инвеститори в Република България.

Необходимо е, на първо място, да бъдат защитени националните интереси, като се засили административният контрол върху дейността на особения търговски управител, осъществяван от държавата чрез министъра на икономиката, инвестициите и индустрия и Министерския съвет.

Важно е също да се въведат правила, които да позволят съдебен контрол върху най-важните сделки, извършвани от особения търговски управител – сделките на разпореждане с акции или дялове в капитала и сделките на разпореждане с имуществото на дружеството, които засягат в най-голяма степен правото на собственост на акционерите, съдружниците и едноличните собственици на капитала на

лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход.

По този начин сигурността и предвидимостта в търговията с нефт и продукти от нефтен произход и повишаване на енергийната сигурност на страната ще бъдат постигнати, при спазване на изискването за пропорционалност при засягане на конституционните права и свободи.

В настоящия законопроект се предлагат промени, насочени към преодоляване на установените проблеми.

II. Предложения за изменение и допълнение на правната уредба

1. Усъвършенстване на предварителния административен контрол върху особения търговски управител

Законът е възложил на министъра на икономиката и индустрията да осъществява надзор върху обектите на критична инфраструктура, представляващи стратегически обекти от значение за националната сигурност в сектор енергетика, предназначени за производство, преработка, обработка, съхраняване и пренос на нефт, в т. ч. по тръбопроводи, и на енергийни продукти (чл. 25а ЗАРИДСНПНП). В съответствие с това основно положение, законопроектът предвижда, че особеният търговски управител ще представя отчет за дейността на всяко от управляваните от него дружества в срок до една седмица след изтичането на всеки месец. В този смисъл се предлага допълнение в чл. 27б, ал. 7.

2. Въвеждане на съдебен контрол върху определени актове на разпореждане

Промените въвеждат възможност за упражняване на съдебен контрол върху някои сделки на разпореждане, извършени от особения търговски управител.

2.1. Усъвършенстват се правилата за действителност на определени сделки на разпореждане

Действащата разпоредба на чл. 27в, ал. 10 предвижда нищожност на сделките на разпореждане или отчуждаване на имущество, или поемане на финансови задължения извън рамките на обикновеното управление и обичайна търговска дейност, извършени от особения търговски управител без предварително одобрение от Министерския съвет. Законопроектът предлага като нищожни да се считат и сделките на разпореждане по

чл. 27в, ал. 5, ако са нарушени императивните правила за тяхната действителност. Това са разпоредителните сделки с акциите или дяловете в капитала, които са допустими след изготвяне на пазарна оценка и при спазване на разпоредбите на глава шеста от Закона за насърчаване на инвестициите, след акт на Министерския съвет за одобряване на купувача и съществените условия на сделката и сключен въз основа на този акт писмен договор между особения търговски управител и приобретателя на акциите или дяловете в капитала.

2.2. Урежда се производство за оспорване пред съда на нищожните сделки на разпореждане

В новия чл. 27д се предвиждат специални правила за оспорване пред съда на сделките на разпореждане, извършени от особения търговски управител. Министърът на икономиката, инвестициите и индустрията, прокурорът, Министерският съвет, всеки акционер, съдружник и едноличният собственик на капитала на лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход, може да предяви пред окръжния съд по седалището на лицето иск за установяване на нищожност на разпоредителна сделка, извършена от особения търговски управител в нарушение на чл. 27в, ал. 5 и 10. Искът се предявява срещу държавата, особения търговски управител и лицето, опериращо критичната инфраструктура, или лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход, в 14-дневен срок от узнаването, но не по-късно от три месеца от извършването на разпоредителната сделка. Всеки съдружник или акционер може да встъпи в делото съгласно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс. Той може да поддържа иска дори и ищецът да се откаже от него или да го оттегли.

Предложената уредба е сходна с отмяната на решения на общото събрание, уредено в чл. 74 от Търговския закон, поради сходството на охранявания интерес и степента на засягане на правата на акционерите, съдружниците или едноличния собственик на капитала на дружеството. Освен срещу дружеството, се предлага искът да се предявява и срещу държавата и особения търговски управител, за да се осигури защита на интересите на държавата. Предвид характера на оспорваните сделки, предлага се производството да бъде разглеждано по реда на глава тридесет и втора „Производство по търговски спорове“ от Гражданския процесуален кодекс. Съгласно чл. 365, т. 1 ГПК по реда на това производство се разглеждат исковете с предмет право

или правно отношение, породено или отнасящо се до търговска сделка, включително сключването, тълкуването, действителността, изпълнението, неизпълнението или прекратяването и, последиците от прекратяването.

3. Други изменения и допълнения

3.1. Навсякъде в закона думите „министъра на икономиката и индустрията“ се заменят с „министъра на икономиката, инвестициите и индустрията“.

III. Цели, които се поставят с приемането на законопроекта

1. Усъвършенстване на административният контрол върху дейността на особения търговски управител, осъществяван от държавата чрез министъра на икономиката, инвестициите и индустрия и Министерския съвет.

2. Въвеждане на съдебен контрол върху сделките на разпореждане с акции или дялове в капитала и сделките на разпореждане с имуществото на дружеството, които засягат в най-голяма степен правото на собственост на акционерите, съдружниците и едноличните собственици на капитала на лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход.

IV. Очаквани резултати от прилагането на закона

В резултат от прилагането на закона се очаква ограничаване на възможните злоупотреби и нарушения при изпълнение на дейността на особения търговски управител, вкл. репутационни и значителни финансови щети на държавата в резултат от искове за обезщетение от потенциално засегнатите предприятия.

V. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

За прилагане на новата правна уредба не са необходими финансови и други средства.

VI. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз и други изисквания

Законопроектът не е свързан с прилагането на актове от правото на Европейския съюз.

Вносители: Стефан Свиленов

Бойко Мирев

Владимир Петров Васков

Георги Билтев

Михаел Лазаров

Иван Гнев

Асен Бабарев

Петър Бонев Виланов

Димитър Петров

Витко Вачев

Иван Боломеев

Живко Златев

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход

1. Основания на законодателната инициатива:

Защита на националните интереси чрез засилване на административния контрол върху дейността на особения търговски управител, осъществяван от държавата чрез министъра на икономиката, инвестициите и индустрия и Министерския съвет.

Въвеждане на правила, които да позволят съдебен контрол върху най-важните сделки, извършвани от особения търговски управител – сделките на разпореждане с акции или дялове в капитала и сделките на разпореждане с имуществото на дружеството, които засягат в най-голяма степен правото на собственост на акционерите, съдружниците и едноличните собственици на капитала на лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход.

2. Цели на законопроекта:

1. Усъвършенстване на административният контрол върху дейността на особения търговски управител, осъществяван от държавата чрез министъра на икономиката, инвестициите и индустрия и Министерския съвет.

2. Въвеждане на съдебен контрол върху сделките на разпореждане с акции или дялове в капитала и сделките на разпореждане с имуществото на дружеството, които засягат в най-голяма степен правото на собственост на акционерите, съдружниците и едноличните собственици на капитала на лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход.

3. Заинтересовани групи:

Държавни органи:

- Министерски съвет
- Министерството на икономиката, инвестициите и индустрията

Бизнес:

- всеки акционер, съдружник и едноличният собственик на капитала на лицето, опериращо критичната инфраструктура, и на лицето, извършващо съхранение, транспорт или търговия на едро и дребно с нефт и продукти от нефтен произход

4. Анализ на разходи и ползи:

Не се предвиждат разходи.

В резултат от прилагането на закона се очаква ограничаване на възможните злоупотреби и нарушения при изпълнение на дейността на особения търговски управител, вкл. репутационни и значителни финансови щети на държавата в резултат от искове за обезщетение от потенциално засегнатите предприятия.

5. Административна тежест и структурни промени:

Административна тежест не се предвижда.

6. Въздействие върху нормативната база:

В резултат на приемането на законодателната инициатива не са необходими последващи промени в подзаконовни нормативни актове.

7. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие:

Законопроектът не нарушава принципа на равенство съгласно българското законодателство и за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната, включително за приобщаването им към държавния и обществено-политически живот в България.

Вносители:

Стефан Свиренов
Бойко Младенов
Владимир Петров Павлов
Георги Бехтерев
Петър Визанов
Михаела Стойкова
Иван Янев
Асен Бачев

Юннио Вончар

Аван Голонев

Химийн Эргэлт